

Vagn M. Husted, Hjortkær:

Uddrag af "Erindringer fra min Ungdom og fra krigen 1939 – 45, som jeg oplevede det".

Historisk Samling fra Besættelsestiden, 60.

Den 9. april 1940 var jeg hjemme hos mine forældre, der dengang havde en ejendom på 12 tdr. land i Hjortkær. Det var vist en tirsdag. Allerede først på formiddagen begyndte der at komme flyvemaskiner. De fløj alle sammen nordpå og drønedede lavt hen over hovedet på mig. Til at begynde med kunne jeg kun svagt skimte dem trods deres lave højde, for det var den morgen meget tæt tåge her i Vestjylland. Hvilke tanker jeg gjorde mig angående disse flyvemaskiner, har jeg nu ganske glemt. Jeg håber man vil tilgive mig det og forstå, at jeg var ivrigt optaget af mit ret strenge arbejde den morgen.

Lidt op på formiddagen kom min mor hen i marken til mig. Hun havde hørt radioen og fortalte, at tyskerne var gået over Danmarks sydgrænse. På vejen derhen havde hun snakket med naboens søn, Carlo Bertelsen, der også var i marken. Han havde sagt, at skulle vi under tyskerne, var der ikke noget ved at leve mere.

Jeg må ikke have troet, at alt håb om modstand var ude, for jeg sagde til min mor: "Så må vi passe på at høre radioen til middag, for måske bliver jeg indkaldt over radioen!" Jeg var taget som soldat på sessionen året før og havde en indkaldelse liggende, efter hvilken jeg skulle møde i Haderslev den 2. november samme år.

Jeg fortsatte så mit arbejde med at sprede kunstgødning på min fars marker.

Op på formiddagen lettede tågen, og jeg kunne nu se det tyske hagekorstegn på de store tungtflyvende maskiner, der blev ved med at flyve nordpå, som vi senere forstod på vej til Norge.

Alt gik jo noget anderledes, end jeg måske lidt naivt havde regnet med. Om aftenen hørte vi kong Chr. X i radioen og vist også statsminister Stauning. Kongen sagde, at vi skulle forholde os roligt og passe vort arbejde. Jeg rasede: "Det kunne han da i det mindste have ladet være med at sige!" Mine forældre tog det mere roligt, og ligeså lærer Nielsen, der senere på aftenen kom rundt og sagde, vi skulle mørklægge alle vinduer.

Om aftenen skulle jeg hen i min plads hos Lisbeth og Svend Lyndgaard.

Han og jeg gik ud i læbæltet omkring gården og skaffede os hver en svær knippel, som vi lagde ved sengen, da vi gik i seng med tøjet på. Her må det lige siges, at Svend Lyndgaard ellers var absolut ukrigerisk.

De lovløse tilstande, som vi havde frygtet, kom dog ikke, men heller ikke den hjælp fra England, vi havde håbet på, hvis vi blev angrebet. Hvor længe Svend havde sin knippel liggende ved sengen,

ved jeg ikke. Jeg smed min ud efter en uges tid. Svend sov med tøjet på de første 8 nætter. Jeg holdt ikke ud så længe. Efter tre nætter tog jeg tøjet af og lagde det ved sengen, som jeg plejede.

Når vi ikke i Danmark kom til at opleve den forfærdelige brutalitet mod befolkningen, som tyskerne udøvede i andre besatte lande, fx Polen, så skyldtes det, at de tyske soldater havde meget strenge ordrer til, at de skulle optræde høfligt og korrekt her, hvilket igen skyldtes – opdagede vi snart – at det var planen, Danmark skulle bruges som spisekammer, da tyskerne kun meget nødtørftigt var i stand til at forsyne deres store befolkning og de mægtige hæere med fødemidler. I den henseende var Danmark jo lidt af et smørhul med vort meget store produktion af fødevarer.

Derudover tror jeg, at Heinrich Himmler, der nærede en slags sværmerisk beundring for alt nordisk, naivt regnede med at kunne hverve nogle lyshårede og blåøjede unge mænd her til sit SS-korps.

Det kunne han ikke.

Men selv om alt gik forholdsvis roligt til her i dagene efter den 9. april 1940, så betød det absolut ikke, at jeg tog situationen roligt. Jeg spekulerede hele tiden på, hvad man kunne eller burde gøre. Efter en uges tid eller så havde jeg en plan klar. Der var ikke andet at gøre end at prøve på at komme til Sverige og derfra til England og melde sig frivillig.

Jeg ville ikke løbe fra min plads hos Svend Lyndgaard, jeg var jo lejet for et år. Jeg ville sige det, som det var, både til Svend Lyndgaard og til mine forældre, og jeg havde ingen betænkelighed ved det, men var sikker på, at vi ville kunne snakke roligt om det, selv om jeg godt vidste, at hverken Svend Lyndgaard eller mine forældre havde helt den samme holdning til den krig, som rasede i Europa, som jeg. De var helt afgjort på samme side, den ikke så helhjertede.

Først sagde jeg til Svend Lyndgaard, at sådan var mine planer, for jeg mente, at man burde yde sit bidrag til at knække den tyske militærmagt sammen med Europas andre folkeslag.

Det viste sig nu, at min fremgangsmåde var en total fejltagelse. Svend Lyndgaard havde aldeles ingen forståelse for mine synspunkter. Skulle han nu oven i alt det andet miste sin karl, det gik han ikke med til. Du bliver øjeblikkelig meldt til politiet, hvis du går, sagde han meget ophidset. Jeg havde aldrig set Svend Lyndgaard, der ellers var en venlig og besindig mand, sådan. Hans voldsomme reaktion kom helt bag på mig. Jeg havde nok ventet, det blev nødvendigt med en samtale om det. Men det voldsomme afslag havde jeg slet ikke ventet. Vi havde altid haft et overordentligt godt forhold til hinanden.

Nu bagefter kan jeg jo nok se, at Svend Lyndgaard var helt ude af balance efter chokket den 9. april, og at dette chok nu blev voldsomt forstærket. Der var ikke mere at snakke om, forstod jeg, og jeg var øjeblikkelig klar over, at jeg skulle have forladt min plads uden at sige noget, da vi

åbenbart ikke engang kunne snakke sammen om det. Men samtidig var jeg meget skuffet over, at Svend slet ikke skønnede på, at jeg havde valgt at sige det åbent.

Jeg var forberedt på, at også mine forældre ville være betænkelige, men jeg vidste, at jeg ville kunne snakke med dem om det.

Nu havde Svend helt knækket mit mod, da jeg på min side var lige så chokeret over hans holdning som han over mine hensigter.

Jeg gik nu og tænkte over det i nogle dage. Men at vente duede selvfølgelig ikke. Det tog ikke lang tid, før tyskerne havde fuldstændig kontrol over alt i Danmark. Skulle man have været over Øresund, havde man vel haft en lille chance i de allerførste dage efter tyskernes ankomst.

Jeg kom ikke af sted.

...

Helt til midten af trediverne havde kun få på vor egn et radioapparat. Men sidst i trediverne fik man radio i de fleste hjem. Den første mine forældre havde var ret dårlig, og min far havde nok heller ikke givet mange kroner for den. Men nu, hvor tyskerne ville være herrer i Danmark og bestemme, hvad vi måtte læse i avisen og høre i radioen, blev det aktuelt med et bedre radioapparat, for vi erfarede snart, at der fra London kom udsendelser på dansk på bestemte klokkeslæt, og dem skulle vi jo gerne høre, da vi ikke stolede meget på, hvad tyskerne lod slippe igennem.

Nu købte min far et andet og langt bedre radioapparat. Dette var ganske vist også brugt. Jeg tror han gav 150 kr. for det. Snart opdagede vi, at vi havde haft et enormt held ved købet af dette apparat. Mange havde et langt dyrere radioapparat end vores og måske også et bedre. Men det viste sig nu, at udsendelserne fra London, som tyskerne gjorde alt for at forstyrre med støjsendere, gik overordentlig fint igennem i vores nye radio. Så vi hørte "engelsk presse" ligeså regelmæssigt som vores danske radioavis, som vi dengang kaldte pressen.

Ved således at lytte til radioen fra London følte vi, at vi ikke var helt afskåret fra den del af verden, der lå uden for det område, hvor tyskernes terror herskede, og speakerne var danske, der var flygtet til England, eller nordmænd i samme situation.